

Emmeloord, 1 juli 2025.

Onderwerp

Cofinanciering voor het uitvoeren van pilots gebiedsproces bodemdaling Flevoland 2026-2028

Advies raadscommissie

[...]

Aan de raad.

Status: ter besluitvorming

Voorgesteld besluit

1. Onder voorwaarde dat de beoogde Samenwerkingsovereenkomst tussen de procespartners van het procesgebied is afgesloten en de cofinanciering van de andere procespartners is zeker gesteld een budget van maximaal 5% van de kosten van uitvoering van het gebiedsproces bodemdaling Flevoland beschikbaar te stellen met een maximum van € 157.300 inclusief eventueel verschuldigde omzetbelasting.
2. De 22ste wijziging van de Programmabegroting 2025 vast te stellen.

Doelstelling

Bruikbare strategieën te vinden voor toekomstig grondgebruik in gebieden waar landbouw door bodemdaling onder druk komt te staan.

Inleiding

Na de ondertekening van de intentieverklaring (bijlage 1) voor het gebiedsproces bodemdaling Flevoland door het college, zijn provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), LTO en de gemeenten Noordoostpolder en Zeewolde gezamenlijk aan de slag gegaan met het ontwikkelen van toekomstperspectieven voor gebieden die te maken hebben met bodemdaling. Bodemdaling is een belangrijk thema dat onze gemeente raakt. Als lokale overheid kunnen we door actief mee te denken en te doen bijdragen aan haalbare oplossingen voor onze agrariërs. Om tot goed onderbouwde perspectieven te komen voor de aanpak van bodemdaling en vernatting in de landbouw, is een nieuwe fase gestart: de praktijktoets. In deze fase worden cruciale onderzoeksvragen beantwoord, zoals waar de bodemdaling het sterkst optreedt, wat de gevolgen zijn voor de landbouw, welke maatregelen mogelijk zijn, wat deze kosten en welke neveneffecten ze met zich meebrengen.

Onder het motto "*samen naar buiten!*" staan bewustwording, kennisuitwisseling en het verkrijgen van inzicht centraal. Door direct contact met agrariërs in het veld werken we aan een beter begrip van de omvang van de bodemdaling, de werking van het watersysteem, de effectiviteit en kosten van maatregelen.

Beleidsreferentie

- Intentieverklaring gebiedsproces bodemdaling Flevoland d.d. 14 september 2021;
- Coalitieakkoord 2022-2026 "Ruimte voor elkaar";
- Visie Klimaatadaptatie d.d. 13 november 2023;
- Omgevingsvisie Noordoostpolder d.d. 30 september 2024.

Argumenten

1.1 Uitvoering van vier werkpakketten geven meer inzicht in de effecten van bodemdaling

We vergroten als procespartners onze kennis over waterbeheer en bodemdaling door vier werkpakketten in uitvoering te brengen. Waarin de gezamenlijke partijen in het gebiedsproces direct toepasbare maatregelen testen, verzamelen en analyseren op relevante bodem- en waterdata. We beoordelen actief hoe geschikt landbouwgrond is voor gebruik, en brengen per gebied in kaart wat de gevolgen zijn op de lange termijn als we wel of juist niet ingrijpen.

Een vijfde werkpakket valt buiten onze eigen scope. Deze is specifiek gericht op verduurzaming van pachtgronden door het RVB. Werkpakket 5 wordt door het RVB zelf opgepakt.

Een aanvullende toelichting voor het uitvoeren van de voorgestelde werkpakketten, leest u in Bijlage 2.

1.2 Het gebiedsproces bodemdaling wordt gezamenlijk gefinancierd door de deelnemende partijen

In de ondertekende intentieverklaring over het gebiedsproces bodemdaling is afgesproken dat partijen onderling afspraken maken over externe kosten. Op 9 april 2025 heeft de stuurgroep hierover afspraken vastgelegd voor het in uitvoering brengen van een viertal werkpakketten, waaronder de verdeling van kosten.

1.3 Een financiële bijdrage van € 157.300 inclusief eventueel verschuldigde omzetbelasting is gevraagd voor uitvoering

De projectpartners hebben, later met steun van Acacia Water en Aequator, samen gewerkt aan een vervolgaanpak voor de werkpakketten 1 t/m 4. Via een interne subsidieaanvraag bij de Provincie Flevoland wordt gevraagd om financiering voor het projectplan gebiedsproces bodemdaling. Dit betreft kosten voor onderzoek, pilots, monitoring, rapportage, overleg en veldbezoeken. Op basis van het projectplan dat is opgesteld door Acacia Water heeft Waterschap Zuiderzeeland een kostenraming gemaakt voor de uitvoering van de voorgestelde werkpakketten. De externe kosten worden geschat op € 2,6 miljoen. Er is voorgesteld dat de gemeente Noordoostpolder hiervan 5% (€ 130.000 exclusief eventueel verschuldigde omzetbelasting) co-financiert. Dat komt neer op € 157.300 inclusief eventueel verschuldigde omzetbelasting van de € 2,6 miljoen die het gebiedsproces kost. De benodigde middelen worden gedekt uit de vrije ruimte binnen de reserve Beleidsplan. In bijlage 3 leest u de financiële onderbouwing voor het uitvoeren van het plan van aanpak gebiedsproces bodemdaling Flevoland.

2.1 Besluiten over budgetten is een bevoegdheid van de raad

Het budgetrecht is de bevoegdheid van de raad om financiële middelen aan het college beschikbaar te stellen. Dit volgt uit artikel 189 Gemeentewet. De gemeente kan slechts uitgaven doen voor de bedragen die hiervoor op de begroting zijn gebracht (derde lid artikel 189 Gemeentewet). Gedurende het begrotingsjaar kan de raad op grond van artikel 192 Gemeentewet besluiten nemen tot wijziging van de begroting. Het voorstel de begroting te wijzigen ligt ter besluitvorming aan uw raad voor *Met de begrotingswijziging besluit u formeel over het budget*. De voorgestelde 22ste begrotingswijziging van 2025 is het formele besluit waarmee u de budgetten voor de investeringen en voor de externe ondersteuning beschikbaar stelt.

Kanttekeningen

1.1 Financiering van het uitvoeren van de werkpakketten hangt af van subsidie

Acacia Water en Aequator hebben een projectplan opgesteld voor onderzoek, advisering en begeleiding van de pilots, met een geraamde kostprijs van circa € 1,3 miljoen. Zij dienen dit plan in bij de Provincie Flevoland voor een eenmalige subsidie. De uitvoering van de werkpakketten is afhankelijk van deze subsidie. De Provincie Flevoland treedt op als subsidieverstrekker. De Provinciale Staten moeten instemmen met de subsidieverlening en het volledige benodigde budget garanderen. Zonder goedkeuring van de Provinciale Staten is er geen financiële dekking voor de uitvoering van de werkpakketten.

Waterschap Zuiderzeeland heeft aangegeven circa € 1,3 miljoen nodig te hebben voor de hardware die bij de pilots hoort. Samen met de kosten voor de werkpakketten vormt dit een aanzienlijke investering binnen het gebiedsproces. Indien de deelnemende partners onvoldoende financiële middelen beschikbaar hebben, kunnen de werkpakketten niet in de voorgestelde omvang worden uitgevoerd. Om dit risico te beperken, wordt – naast de subsidieaanvraag bij de Provincie Flevoland – nog actief gezocht naar aanvullende financieringsmogelijkheden, zoals het Deltafonds of het programma Samenwerking Integrale Gebiedsontwikkeling.

1.2 Pilots creëren kansen, maar brengen ook beperkingen met zich mee.

Het lerend karakter van de pilots is cruciaal. De inzichten en resultaten die ze opleveren, moeten voldoende zijn om de gedane investeringen te rechtvaardigen. Tegelijkertijd is het belangrijk te benadrukken dat de uitkomsten van een pilot nooit vooraf vastliggen. Ze leveren soms niet, of slechts deels, de beoogde kennis op. Daarom communiceren we in het gebiedsproces en vooral rondom de

pilots duidelijk dat de resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen. Onvoorziene en onbekende factoren spelen hierbij een rol. Juist door deze onzekerheden kunnen de pilots waardevol zijn: ze helpen ons om beter inzicht te krijgen in wat werkt en wat niet.

1.3 Het beeld kan ontstaan dat pilots “niet goed” zijn uitgevoerd

Om elke schijn van belangenverstrengeling of beïnvloeding door procespartners te voorkomen, kiezen de procespartners ervoor de voorbereiding en uitvoering van de pilots uit te besteden aan een externe, onafhankelijke partij.

1.4 Het slagen van de pilots kan de indruk wekken dat maatregelen kunnen worden doorgevoerd

Er bestaat een risico dat het beeld ontstaat dat maatregelen, zoals peilverlagingen, na de pilotfase automatisch worden ingevoerd. Om dat te voorkomen, maken we in onze communicatie duidelijk dat de pilots tijdelijk zijn en uitsluitend bedoeld om kennis op te doen.

Na afloop van de pilots wordt zorgvuldig besloten of en hoe maatregelen worden toegepast. Een risico bij peilverlaging is versnelde bodemdaling, wat besproken is met betrokkenen en waar mogelijk wordt gemonitord. Onvoorziene omstandigheden kunnen leiden tot aanpassing van de pilotopzet. Het waterschap weegt schade-risico's mee bij vergunningverlening, waarbij bezwaar mogelijk is. Dit kan pilots vertragen of verhinderen. Daarnaast sluit Acacia Water overeenkomsten met boeren en andere landeigenaren ver risicoaansprakelijkheid.

2.1 De oorspronkelijk geraamde kosten in het Plan van Aanpak blijken aanzienlijk hoger uit te vallen

Gelet op de geraamde kosten in het “Plan van Aanpak Gebiedsproces bodemdaling VERVOLG” constateren wij dat de gedetailleerdere uitwerking van zowel de benodigde fysieke maatregelen (“hardware”) als het onderzoek leidt tot aanzienlijk hogere kosten. Het gebiedsproces is voor de betrokken partijen alleen uitvoerbaar en betaalbaar met een financiële bijdragen door de provincie als subsidieverstrekker. Voor de daadwerkelijke beschikbaarstelling van de financiële middelen is bestuurlijke besluitvorming door de afzonderlijke gebiedspartners noodzakelijk.

De financiële bijdragen van alle betrokken partijen kunnen pas worden vrijgegeven zodra er, naast de eerder ondertekende Intentieverklaring, een formele Samenwerkingsovereenkomst (SOK) is gesloten tussen de deelnemende partners. Zoals eerder aangegeven zijn de opgenomen bedragen gebaseerd op de huidige inzichten. Deze kunnen nog worden aangepast en dienen als uitgangspunt voor het verkrijgen van de benodigde middelen. We onderzoeken of naast de subsidie van de provincie Flevoland ook aanvullende financieringsbronnen beschikbaar zijn. Uitgangspunt is dat de maximale financiële bijdrage van de gemeente Noordoostpolder beperkt blijft tot 5% van de externe kosten, zijnde € 2,6 miljoen, met een maximum van € 157.300 inclusief eventueel verschuldigde omzetbelasting.

Afhankelijk van de werkelijke feiten en omstandigheden wordt op een later moment bepaald of de btw separaat middels een factuur in rekening bij de gemeente wordt gebracht. Of er sprake is van btw-compensatie via het BTW-compensatiefonds hangt af van de feiten en omstandigheden die hiervoor van belang zijn. Deze zijn voor dit moment niet of onvoldoende helder.

Planning/uitvoering

Na instemming van alle partijen met de benodigde financiële middelen, wordt dit jaar een samenwerkingsovereenkomst opgesteld voor het plan van aanpak. De voorbereiding van de voorgestelde pilots wordt afgestemd met betrokken agrariërs, voordat de uitvoering van de pilots plaatsvindt van 2026 tot en met 2028.

Bijlagen

1. Intentieverklaring gebiedsproces bodemdaling Flevoland d.d. 14 september 2021;
2. Aanvullende informatie over de werkpakketten;
3. Financiële onderbouwing Plan van Aanpak Gebiedsproces bodemdaling Flevoland;
4. Plan van Aanpak Gebiedsproces bodemdaling VERVOLG

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris, de burgemeester,

Portefeuillehouder : R van Amersfoort

Steller : de heer J. de Leeuw, (0527) 63 32 59; j.deleeuw@noordoostpolder.nl

De raad van de gemeente Noordoostpolder,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 1 juli 2025, no. 25.0001179;

gelet op artikel 189 en 192 van de Gemeentewet

B E S L U I T:

1. Onder voorwaarde dat de beoogde Samenwerkingsovereenkomst tussen de procespartners van het procesgebied is afgesloten en de cofinanciering van de andere procespartners is zeker gesteld een budget van maximaal 5% van de kosten van uitvoering van het gebiedsproces bodemdaling Flevoland beschikbaar te stellen met een maximum van € 157.300 inclusief eventueel verschuldigde omzetbelasting .
2. De 22ste wijziging van de Programmabegroting 2025 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 15 september 2025.

De griffier, de voorzitter,